

AMAGERLANDS NUMISMATISKE FORENING

Nr. 412

24. MARTS 2022

50. Årgang

Sven Estridssøn, Lund penning u.år, Hbg.28 – lot 2484 den 7. april

**KOMMENDE MØDER
7. OG 21. APRIL & 5. MAJ**

En helt speciel gave til minde om en særlig dag.

Fra motiv til smykke og medalje fra et digitalt foto.

Villadsen Metal & Design
4056 8906 · danske-medaljer.dk

Formanden har ordet

Det føles lidt mærkeligt, når jeg her i dag den 12. marts og skal ønske alle en god sommer, men nu er det gjort!

Der er i skrivende stund 5 møder tilbage inden vi går på sommerferie og jeg kan kigge tilbage på en sæson med meget høj aktivitet og stor interesse fra medlemmernes side.

På mødet den 10. marts 2022 kom Niels Nielsen forbi og fortalte om antikke mønter og om de 6 kejsere som døde i løbet af år 238.

Vi er ikke mange i foreningen som samler på antikke mønter, men hvis du interesserer dig for historie så var det måske værd at overveje, at begynde på at samle på antikke mønter. Hvis du går med tanker om at samle på antikke mønter, så vil jeg anbefale, at du anskaffer dig MØNTårbogen 1977 af Peter Flensborg, hvor han giver en god introduktion i at samle på Romerske mønter.

Planlægningen af foreningens 50-års jubilæum er i fuld gang og hvis du ikke allerede har sat kryds i kalenderen den lørdag den 17. september (Danmarks Største Byttedag) og lørdag den 22. oktober 2022 (festmiddag), så gør det nu. I forbindelse med jubilæet, udsendes et jubilæums skrift med en lang række artikler fra den numismatiske verden.

Endnu engang rigtig god sommer til alle.

Med venlig hilsen

Amagerlands Numismatiske Forening

*Steen Jakobsen
Formand*

**En dansk medalje bør være
produceret i Danmark!**

Villadsen Metal & Design | danske-medaljer.dk

Roskilde Mønt- & Frimærkehandel ApS

Se vores webshop på:

www.roskildeonline.com

Algade 28 • 4000 Roskilde • Tlf. 4636 7419

roskildefrimont@hotmail.com

ROMERSKE MØNTER – Litteratur

På mødet i ANF 10. marts, blev der efter Niels Nielsens udmærkede foredrag spurgt om, i hvilke bøger, der er skrevet på dansk, der findes oplysninger om mønterne fra antikkens Rom?

Der blev nævnt Peter Flensborgs Møntårbogen 1977, hvor Svend Hovard og Preben From har skrevet artiklen Romerske mønter (s. 136 – 172), København 1977. Udover denne bog kan nævnet en række, der alle nok kun kan findes antikvarisk:

- Nationalmuseets vejledninger Orientalske, græske og romerske mønter. København 1940 eller 1952.
- Mønter og medaljer, Møntergården – Odense, Finn Grandt-Nielsen og Bjørn Poulsen. Odense 1979.
- Romersk Guld, Anne Kromann. København 1989.
- Oldtidens Penge, Rudi Thomsen. Århus 1994.
- P. Høeg Albrethsen, Romerske mønter i Ny Carlsberg Glyptoteket. København 1982.
- Portrætter på Romerske mønter, Poul Erik Balle Varmose. Klampenborg 1986.
- Propagandaen på de romerske kejseres og kejserinders mønter, Poul Erik Balle Varmose. Klampenborg 1987.

Desuden findes der en del hobbybøger, der kort fortæller om området antikke mønter. Poul Erik Balle Varmose har også været en flittig bidragsyder i ANF's medlemsblade.

Heldigvis er skriften på de romerske mønter med almindelige skrift (dog ikke provinsmønterne), så man kan læse ind- og omskrifterne.

Endelig blev der som katalog nævnt David R. Sear, Roman Coin and Their Value. Her kan det være en fordel at begynde med en ældre udgave, f.eks. 4. udgave fra 1988, idet det indeholder hele kejserrækken, i modsætning til de nyeste udgaver.

Preben Nielsen

En dansk medalje bør være produceret i Danmark!

Villadsen Metal & Design | danske-medaljer.dk

AUKTIONSLISTE 7. APRIL 2022

Nr.	Land	Beskrivelse	Kval.	Opråb	Notat
2452	Antikken	Probus 276-282, Antoninian. Rev. Restitut. Orbis	1	40	
2453	Rom	Trajan Æ sestertius, AD 103-111 - IMP CAES NERVAE TRAIANO AVG GER DAC P M TR P COS V P P - 26,8 gr. 34 mm	1	50	
2454	Danmark	Chr. 4, 1 skilling 1621, spejlv. N, H 119B, S 92	1	200	
2455	Danmark	Fr. 3, 2 mark 1666, Aagaard 149.3 H 107A, Sieg 36.2	1-1+	1.200	
2456	Danmark	Fr. 5, 2 skilling 1756, PNVH, H 36A	1+	150	
2457	Danmark	Chr. 7, 1 skilling 1771 - København, (præget 1773), Bauert, H 37, FP 10D - slået på lille blanket	1-1+	200	
2458	Diverse	Sheriffbadge, Custer County, Montna, Sterlingsølv, 40 gr.		50	
2459	Danmark	Chr. 4, Mark 1618, H 99D, S 84, Sieg 68.4	1-1+	2.000	

2460	Danmark	Fr. 3, 2 mark 1668, H 115, nyt reversstempel, ikke registreret af Aagaard	1-1+	1.800	
2461	Danmark	Fr. 5-Oldenborg, 2 Mariengroschen 1763, H 7B, Sieg 53.4	1	500	
2462	Danmark	DKM Årssæt 1999, 2000, 2001	0	100	
2463	Indonesien	2000 + 5.000 rupiah 1974, KM 39/40, Ag, 57 g .500	0	70	
2464	Columbia	500 + 750 pesos 1978, 63 g sterlingsølv, KM 264/65	0	140	
2465	Pakistan	100 + 150 rupees 1976, 63 g .925, KM 40-42	0	140	
2466	Oman	2 1/2 + 5 rials 1976, 63 g sterlingsølv, KM 60/61	0	140	
2467	Afghanistan	250 + 500 afghanis 1978, 63 g sterlingsølv, KM 978,980	0	140	
2468	Zambia	5 + 10 kwacha 1979, 63 g sterlingsølv, KM 18a/19a	0	140	
2469	Danmark	Erindringsmønt 2 krone 1930, med postkort	1+-01	40	
2470	Brasilien	Brazilien, Pedro 1. 80-Reis 1824. Kontramarkeret med "40". Renset, KM 444.1	1-1+//1+	20	
2471	DVI	24 skilling 1764, samtidig forfalskning, Kobber, Sieg 7	1-	20	
2472	Medalje	Medaljer, Svend Tveskæg og Chr. 4, Mønthuset	Proof	50	
2473	Færøerne	Fuglefjord, S. Petersens Eft. 10 øre. Variant: EPTF., Sieg 3.5	01	50	
2474	Sverige	HOLTEL MOLLBERG KØBHVN på 5 øre 1885, CEJ 28, Carl-Erik Jensen, Nordiske mønter i reklamens tjeneste, NR-44 1995.	1+//1+	40	
2475	Tyrkiet	20-Para 1911 kontramarkeret med "HEJAZ", KM 761/ KM 3	1//1-1+	40	
2476	USA	One cent 1944 -72 (35)	vk.	15	
2477	USA	½ dollar 1964 - 76 (9), 4 stk. i sølv og 1 dollar 1971, 72, 74, 79, alle nikkel og William Livingston State of New Jersey 1787 Commemorative Medal, i alt 14 stk.	vk.	50	

2478	USA	Dollar 1887, KM 110	1	75	
2479	USA	½ dollar 1958, KM 199	01	35	
2480	USA	½ dollar 1962, KM 199	01	35	
2481	USA	½ dollar 1940, 41D, 42 og 43, KM 142, 1964D KM 202, i alt 5 stk.	vk.	100	
2482	Sverige	Guld, 5 krone 1899	1	500	
2483	Medalje	Mønthuset, Danmarks Regenter Chr. 4, Ag 31 gram/0,925	0	50	
2484	Danmark	Sven Estridssøn, Lund penning u.år, Hbg.28	01	3.200	
2485	Danmark	Erik Menved, penning u.år, Roskilde, MB 357	1-1+	75	
2486	Danmark	Chr.4, 2 skilling 1645, H 151B, Schou 91	1+	225	
2487	Danmark	Chr.4, 1 marck 1617, H 99C, Schou 2	1+	800	
2488	Danmark	Fr.3, Søsling 1651, H 129, Schou 68, korroderet	1	100	
2489	Danmark	Fr.3, 3 skilling 1667, Glückstadt, H 152, Schou 74/73, Sieg 151.1	1+	250	
2490	Danmark	Chr.5, 2 skilling 1677 og Fr. 4, 4 skilling 1727	vk.	40	
2491	Danmark	Chr.6, 24 skilling 1731, H 6A, Schou 3, renset	1+	900	
2492	Danmark	Fr.7, Speciedaler 1853, H 4A	1+	1.350	
2493	Tyskland	1 pfennig 1885-1899, flere pæne, i alt 23 stk.	vk.	40	
2494	Tyskland	10 pfennig 1873C - 1922, flere pæne, i alt 51 stk.	vk.	60	
2495	Tyskland	1 mark 1914J, 15A, 25D, J, i alt 4 stk.	01, 1	60	
2496	Danzig	½ Gulden 1923	1+	50	
2497	Schweitz	1 frank 1904, 20(01), 44(01)	vk.	60	
2498	Østrig	5 sch(2), 10 sch(2) 1957 - 1965, alle sølv, i alt 4 stk.	1+	40	
2499	Island	5 øre 1926(3) - 1942, flere pæne, i alt 12 stk.	vk.	40	
2500	Danmark	2 øre 1915 - 39, samt 6 stk 1907 - 1920, i alt 15 stk.	vk.	35	

2501	Danmark	1 øre 1875 - 1972, med 1875, 83, 88(1+), 1920(1+), 50(01), i alt 69 stk. i Rødt Sieg album	vk.	170	
2502	USA	1976s proof sæt + ucirkuleret sølv sæt	0-M	75	
2503	Belgien	50 centimes 1886/66, 1901, KM 26 og 50	1-1+	20	
2504	Holland	2½ cent, 5 cent 1912 og 1908	1+-01	30	
2505	Danmark	1 kr 1915, 16, 2 kroner 1915 (let rensset)	vk.	70	
2506	Fiji	5 shil. 1964, dollar uår(1987), P 51d og 86	1	100	
2507	Danmark	5 øre 1945(7), 1950(7) , i alt 14 stk	vk.	15	
2508	Danmark	5 øre 1916, 17, 19b(3), 21(2), i alt 7 stk	vk.	70	
2509	Danmark	10 øre 1924 - 1984 komplet undtagen 1947; i rød Sieg mappe; 1945, 1959 pæne	vk.	200	
2510	Danmark	10 øre 1924 - 1984 komplet undtagen 1947; i rød Sieg mappe; 1945, 1959 pæne	vk.	200	
2511	Danmark	10 øre 1905-21 (8); 25 øre 1907-1922 (10); alle i Sieg mappe med en del pæne	vk.	250	
2512	Danmark	10 øre 1905-21 (7); 25 øre 1874-1922 (10); alle i Sieg mappe med en del pæne	vk.	250	
2513	Danmark	1 øre 1904-44; med pæne mønter, feks 1930, 1944; i alt 9 stk.	1+-01	50	
2514	Danmark	2 kroner 1892,1923, 1945, 1953(2), 1958 jubilæum; 6 stk i rød Sieg mappe	1+-01	250	
2515	Danmark	2 kroner 1951, 52, 55, 56	1+-01	20	
2516	Danmark	2 kroner 1951(3), 1955	1+-01	20	
2517	Danmark	1 krone 1941, 49, 54, 55	1+	40	
2518	Danmark	1 krone 1949, 54, 1990 (prøvemønt)	1+	60	
2519	Mauritius	Mappe med sedler bl.a. 5, 10, 50 rupees 1967; KP 30c, 31c, 33c; Flere pæne	vk.	190	
2520	Danmark	Christian II, 1513–1523, sølvgylden u. år, G 44, nyere støbt kopi af det omdiskuterede stykke i Paris, 14,49 g. Mærket KOPI i randen. (Sømod 26)	0	400	
2521	Danmark	1 øre 1940	0	10	
2522	Danmark	2 øre 1926	1/1-	90	
2523	Danmark	5 øre 1927 HCN	01-0	40	
2524	Danmark	25 øre 1874	1	25	

2525	Danmark	25 øre 1948, 1960,1960,1967 u/hul	01	70	
2526	Danmark	1 krone 1942	01-0	50	
2527	Grønland	1 krone 1957 (1+), 1960 (1-1+)	vk.	80	
2528	Færøerne	Fuglefjord (1929-33) 25 øre, Sieg 3.7	1+	100	
2529	Danmark	Erindringsmønt 2 krone 1945 og 10 krone 1972	vk.	75	
2530	Schlesvig-Holsten og Hamburg	Nødmønter: Hamburg 1/100, 5/100 og 1/10 1923, Schleswig 5 og 10 kreditmærke 1923, i alt 5 stk.	vk.	15	
2531	Danmark	20 krone 1912, Margrethes 40 års reg. jub. Sieg 35	Proof	60	
2532	Danmark	500 krone 2008 Dannebrog i finsølv og blå æske, Sieg 5B	0	500	
2533	Danmark	Kgl. møntsæt 2009 og 2011	0	100	
2534	Danmark	Fr.2, skilling 1563, H 12	1	100	
2535	Danmark	Chr. 4, marck 1613, H 99A, grafitti adv.	1	200	
2536	Danmark	Fr. 6, 1/24 speciedaler 1809, H 16	1/1-	70	
2537	Danmark	25 øre 1894, 1911, 1 krone 1876, 1947	vk.	50	
2538	Sverige	2 krone 1892,1897, 1907	1/1-	100	
2539	Tyskland	1/2 mark 1915A, 1 mark 1914J, 50 pf. 1927A,28A, 25 pf. 1910A, i alt 5 stk.	vk.	25	
2540	Norge	1 skilling 1812, Sieg 2.1, type I, NM 8 A	1+	75	
2541	Norge	10 øre 1911, Si.26, NM 108	1	100	
2542	Sverige	2 kronor 1876, 1878, Si. 58C, i alt 2 stk.,	1, 1-	80	
2543	USA	Dollar 1897, KM 110	1	75	
2544	Sverige	10 øre 1936-43, alle i sølv, i alt, 22 stk.	vk.	20	
2545	Sverige	25 øre 1934-41, alle i sølv, i alt 18 stk.	vk.	20	
2546	Sverige	10 øre 1943-50, allr i sølv, i alt 37 stk.	vk.	20	
2547	Sverige	25 øre 1943-50, alle i sølv, i alt 34 stk.	vk.	20	
2548	Danmark	100kr A3002B	0	110	
2549	Danmark	1 kr. 1930	1+	150	
2550	Danmark	10 øre 1899, enkelte mørke pletter	01	50	
2551	Danmark	5 øre 1913	01	700	
2552	Danmark	Chr. 5, 2 skilling 1694, Glückstadt, H 129, Sieg	1	75	

2553	Danmark	5 øre 1902 (hakker, ir), 1919 br.(1+-01), 1920 (1, pletter)	vk.	30
2554	Danmark	1 krone 1892	1+	100
2555	Danmark	2 krone 1936	1-1+	40
2556	Østrig, Ungarn	30 kreuzer 1807 B, KM 2149 (1/1-) og florin 1879 Ag, KM 2222 (1)	vk.	40
2557	Tyskland	2 mark 1939A, 1939F, 5 mark 1935A, 22 g finsølv, KM 93,93,83	vk.	50
2558	USA	Dollar 1889, KM 110	1+/01	90
2559	USA	Dollar 1934 D, KM 150	1-1+	75
2560	Danmark	1 krone 1947, H 6A	01-0	50
2561	Danmark	10 øre 1889	1+-01	150
2562	Danmark	10 øre 1922	01	150
2563	Danmark	2 krone 1897	1+	350
2564	Danmark	2 øre 1941	01	15
2565	Danmark	25 øre 1944	0-01	75
2566	Danmark	5 øre 1945	01	75
2567	Danmark	2 kr. 1959	1-1+	25
2568	Danmark	10 øre 1945	1+ flot	100
2569	Danmark	1 øre 1886	1	100
2570	Danmark	10 øre 1882	1/1-	50
2571	Danmark	10 øre 1947	1-1+	400
2572	Danmark	Fr. 6, 2 rbs. 1836, H 34, ru overflade	1+	25
2573	Danmark	Chr. 7, 1 skilling 1771, H 37, Sieg 2.1	1-1+	50
2574	Danmark	Fr. 4, Skilling 1721 og 22, H51 og 1719 Glückstadt H 63, i alt 3 stk.	vk.	50
2575	Danmark	Chr. 4, 2 skilling 1629, H 134B, 35,2	1	100
2576	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1655, H 126B, Sieg 17.3, SAA 34a, Schou 61	1-1+	125
2577	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1667, H 140A, Sieg 23.4, SAA 79b, "punkt i omskrift"	1-1+	100
2578	Cuba	5 centavos 1915, 46, 60 og 61, KM 11.1, og 11.3, i alt 4 stk.	1+	35
2579	Danmark	½ kr. 1924 (4), 25 og 40 (2), i alt 7 stk.	vk.	50
2580	Danmark	5 øre 1907, 08 og 12	vk.	50
2581	Antik	Romerriget 364-378, Valans	1-1+	50

2582	Danmark	Chr. 8, 3 rigsbankskilling 1842, H 9A	1+	75	
2583	Danmark	Chr. 7, 1/3 specie 1789, H 41C	1	350	
2584	Danmark	Fr. 4, skilling 1719, Rendsborg, H 63, sieg 58,2	1	25	
2585	Danmark	Chr. 5, 2 skilling 1686, H 84, Sieg 9.1	1	50	
2586	Danmark	Chr. 4, 3 skilling Lybsk 1644, Glückstadt, H 177	1	50	
2587	Danmark	Chr. 4, krone 1618, H 106A, blkf.	1	1.500	
2588	Danmark	Fr. 2, mark 1560, H 9B	1/1-	200	
2589	Danmark	Chr. 1, hvid uden år, G 23, Malmø	1-	75	
2590	Danmark	Hertug Johan den Yngre, 2 skilling lybsk 1621, Sønderborg ,Sieg 4	1+	250	
2591	Danmark	Erik Menved, Roskilde, 1286 - 1319, MB 401, variant?	1	50	
2592	Danmark	Hans, hvid u. år, G 31	1-	50	
2593	Danmark	Chr. 4, 8 skilling 1623, H 122	1	200	
2594	Danmark	Fr. 4, 12 skilling 1711, H 43A	1-1+	200	
2595	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1663, H 132B	1-1+	50	
2596	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1668, H 140A, Sieg 23.2	1-1+	100	
2597	Danmark	Fr. 7, Sechsling 1850 og 51 (renset), H 19	vk.	75	
2598	Danmark	Chr. 8, 2 R.B.S. 1942, H 10	1	50	
2599	Danmark	½ R.B.S. 1942, H 13B, ½ rigsbankskilling 1852, H 13, 1 rigsbankskilling 1852, H 12A, skilling 1856, H 16A og ½ skilling 1868, H 7, i alt 5 stk.	vk.	50	
2600	Grønland	Grønland. Spistegn, Det Danske Hotel Søndre Strømfjord, morgenmad , mat overflade		125	
2601		Danmark. Tryllesedler, værdikort med mere, fire forskellige		20	
2602		Danmark. Kvitteringsmærker, 5 kroner. Ark m/25 stk. Udgivet af Frit Danmark		300	
2603	Danmark	1 kr. 1916 (2) og 2 kr. 1876 samt 1916, i alt 4 stk.	vk.	80	
2604	Danmark	½ kr. 1924 og 1925, 1 kr. 1941 (2) og 2 kr. 1939 og 40, i alt 6 stk.	vk.	20	
2605	Danmark	½ kr. 1926, enkelte blanketfejl	01	20	

2606	Danmark	½ kr. 1939	1	50
2607	Norge	2 kr. 1913	1	100
2608	Frankrig	10 centimes 1855D, KM 771	1	15

Aalborg Møntsamlers Forening
præsenterer:

Mønter i Aalborg 2022

Søndag 3. april. Kl. 10 – 15 Vejgårdhallen

Entre: Voksne 30 kr. – Børn gratis ifølge med voksne

Provinsens største møntbørs.

Stedet hvor det er muligt at få vurderet din samling.

Det er også her at du har mulighed for at supplere din samling.

Dansk Numismatisk Forening
Pilegaard Aalborg
Bruun Rasmussen Aarhus/København
Taras Gats Bremen/Tyskland
Roskilde Frimærke og Mønthandel

Samlerforum Karup
Stenum Antik Hjørring
Antikbasaren Vodskov
Odense Frimønt Odense
Og Flere andre

Aalborg Møntsamlers Forening præsenterer flere møntudstillinger og vil desuden være til stede med en vurderingsstand af dine mønter, samt en stor tombola med fine gevinster.

Yderligere information:

Jens Erik Hansen

Tlf. 23645150; [email: jehan2199@gmail.com](mailto:jehan2199@gmail.com)

Bliv web-medlem i Dansk Numismatisk Forening

Spar 150 kr.

Web-medlem: 200 kr.

Almindelig kontingent: 350 kr.

Med et web-medlemskab har du de samme muligheder for at deltage i foreningens arrangementer og auktioner som almindelige medlemmer.

Men i stedet for at modtage medlemsblade og auktionslister pr. post henter du dem selv fra vores hjemmeside – eller får dem sendt med email.

*Se alt om DNFs auktioner, bogtilbud og om indmeldelse i foreningen på: **numismatik.dk***

**Dansk Numismatisk
Forening afholder
hvert år i oktober
Nordens største og
hyggeligste møntbørs**

MøntBørs-medaljen 2019

numismatik.dk

**DANSK
NUMISMATISK
FORENING**

Mindeord

KIRSTEN THYGESEN

23. februar 1938 – 24. august 2021

Kirsten Thygesen blev medlem af Amagerlands Numismatiske Forening da hun som supplement til sin interesse for frimærker også begyndte at samle på mønter.

Kirsten blev valgt som suppleant på den ordinære generalforsamling 23. november 1978, men allerede 1. februar 1979 blev hun på en ekstraordinær generalforsamling valgt til kasserer, som afløser for Tage Mody. Denne post beholdt Kirsten indtil hun trådte ud af bestyrelsen 18. september 2014. Kirsten var til daglig dagplejemor, da der ofte var travlhed i hjemmet, var det hendes ønske at bestyrelsesmøderne blev afholdt i villaen på Kastruplunds gade. Det er således mange timer vi har tilbragt i Kirstens havestue.

Når der var arrangementer, hvori Foreningen deltog: Mønter på børsen, Fritidsudstillinger, udflugter til FriMynt i Helsingborg, kunne vi altid regne med Kirstens deltagelse. En episode står klart i erindringen for os der oplevede det. I Mønter på Børsen (årstallet er glemt?) havde ANF en stand, hvorfra vi bl.a. uddelte medlemsblade. En interesseret mand henvendte sig til Kirsten og spurgte om han kunne få medlemsbladene fremover? ”Ja” svarede Kirsten ”Hvad er navnet?”. Jørgen Sømod så chokeret ud, der var én som ikke kendte ham!

Preben Nielsen

KURT B. KNUDSEN

29. december 1942 – 15. februar 2022

Kurt Knudsen var flyveleder ansat hos ”onkel SAS”, som han selv sagde. Han blev medlem af Amagerlands Numismatiske Forening i 1974. Kurt blev valgt som 1. suppleant til bestyrelsen på generalforsamlingen 13. november 1980. Året efter blev han 15. oktober valgt til bestyrelsen som sekretær. I posten som sekretær varetog han klubbesterskaberne på møderne i årene fra 1981 til 1985, hvor han løbende i medlemsbladet skrev om de emner der havde været taget op. I sæson 1985-86 vandt han selv klubbesterskabet.

Det blev hurtigt klart for os andre, at han især havde interesse for Christian IV’s mønter. Hans bevågenhed for varianterne i indskrifterne, årstal og i det hele taget udformningen af møntmotivet med perlerækker, hjerter med videre optog ham meget. Det var variationer som sjældent blev beskrevet i auktionskatalogerne, så der blev brugt adskillige timer på auktionseftersynene. Kurt og jeg udvekslede de opdagelser vi løbende gjorde, og bestyrelsen besluttede, at udgive et festskrift i anledning af Amagerlands Numismatiske Forenings 10 års-jubilæum i 1982. Fotografering af mønter var en opgave for specialister, så det blev besluttet at illustrere værket med stregtegninger, der kunne udarbejdes efter gnideaftryk eller foto i auktionskatalogerne.

Foruden ovennævnte jubilæumsskrift der udkom i 1982, bidrog Kurt 5 år senere i det næste festskrift med indlægget ”Nogle af Christian IV’s personlige breve omhandlende møntvæsenet”

Endvidere har Kurt bidraget med følgende indlæg i ANF’s medlemsblad:

”Johan Engelbrecht som møntforpagter på Frederiksborg Slot” Nr. 50 januar [1978] 7. årgang.

”Lidt nyt fra den store verden, 5 krone 1975/1976” Nr. 88 januar 1982, side 9.

”Christian IV – som regent og brevskriver” Nr. 200 november 1994, side 132-135.

”Penge/valutapolitik Anno 1720” Nr. 205 august 1995, side 82-83.

”ANF’s jubilæumsmedalje” Nr. 224 november 1997, side 123.

Preben Nielsen

DANMARKS STØRSTE BYTTEDAG

Lørdag den 17. september 2022 afholder ANF Danmarks Største Byttedag på Skottegårds skolen.

Byttedagen er for **møntsamlere** og du må maksimalt leje to bytteborde pr. person. Prisen er kr. 50,- for bordstørrelse 80 x 120 cm. og kr. 75,- for bordstørrelse 80 x 180 cm. Pladser op ad væggen sælges efter ”først til mølle princippet”.

Hvis du vil leje et byttebord så skal du skynde dig at bestille hos Jørgen Frederiksen - jaf@ds9.dk eller telefon 22 53 49 76.

**Mange års erfaring fra Den Kgl. Mønt
med medalje- og møntproduktion**

Villadsen Metal & Design | danske-medaljer.dk

Slå op på DNF's online møntkatalog med vurderingspriser

møntkataloget.dk

Kan også printes ud

AUKTIONSLISTE 21. APRIL 2022

Nr.	Land	Beskrivelse	Kval.	Opråb	Notat
2609	Sverige	200 kr 1980, Ag, 925/1000, 27 gr.	0	100	
2610	Danmark	Chr. 4, 2 skilling 1645 H 151A, Årstal rettet fra 1644 til 1645	1-1+	150	
2611	Danmark	Fr. 3, 4 mark / krone 1669, H 117A, S 28, Aagaard 92.1, interessant dobbeltpræg, partielt svagt præg	1+	2.000	
2612	Danmark	Fr. 5, 2 skilling 1761, GWW - H 36C, FP var. 1 (1761), ex. Zinck 5, samleretikette medfølger, ir	1+	300	
2613	DVI	Fr. 5, 24 skilling 1764, H 6, samtidig forfalskning	1-1+	300	
2614	Danmark	Mr. 2, 10 kr 1986, Ag, i original æske, kronprins Frederik 18 års fødselsdag	0	250	
2615	Danmark	Chr. 4, 1 skilling 1622, H 119B	1-1+	400	
2616	Danmark	Fr. 3, 4 mark / krone 1669, SAA 92.2, H 117A, ej Schou, 1 off./2 privat eje	1-1+	3.000	
2617	Danmark	Fr. 5-Oldenborg, 2 Grote 1761, H 10, Sieg 48.1	1+	500	
2618	Danzig	Danzig Freie Stadt. 1-Pfennig 1930 (2 stk) , KM 140	1-1+	10	
2619	Brasilien	Brazilien, Pedro 1. 80-Reis 1830. Kontramarkeret med "40", KM 444.1	1//1	20	
2620	USA	5-Cent 1857. ½-Dime 1847. Begge gennemhullet (har været med i borgerkrigen!), KM 85, 62.2	1	20	
2621	Medalje	Medaljer, Chr. 7 og Chr. 9, Mønthuset	Proof	50	
2622	DVI	Vestindien. A. Vance & Co., 5 cent Mexic, Sieg 62	1+	80	
2623	Norge	HOTEL MOLLBERG KØBHVN på 5 øre 1876, CEJ 28, Carl-Erik Jensen, Nordiske mønter i reklamens tjeneste, NR-44 1995.	1//1+	40	
2624	Tyrkiet	Thasos, 20-Para 1861. Kontramarkeret med bl.a. "EBKO". (Den Hellige Jomfru) , Wilski G5-01	1-//1+	40	
2625	USA	One dime 1936 - 71, (19) Five cents 1936 - 71 (25), alle hovedsageligt nikkel	vk.	25	

2626	USA	US dollar 1922, KM 150	1-1+	75	
2627	Canada	1 dollar 1858/1958, KM 55, Ag 23,32g 0.800	1	25	
2628	USA	½ dollar 1960, KM 199	01	35	
2629	USA	½ dollar 1963, KM 199	01	35	
2630	Danmark	2 krone 1916	01	50	
2631	Østrig	Guld, 20 fr. 1879, 6,4 gram, KM 2269	1+	1.500	
2632	Medalje	Silver Trade Unit, Ag 31,1g/0,999	1+	50	
2633	Danmark	Valdemar II, penning u.år, Lund, Hbg.3	1-	300	
2634	Danmark	Chr.4, 4 skilling 1645, H,150, i alt 6 stk.	1-	60	
2635	Danmark	Chr.4, 2 skilling 1624-1625-1626-1627- 1648, H 134A, H 151B	vk.	125	
2636	Danmark	Chr.4, 1 marck 1616, H 99D, Schou 4	1+	550	
2637	Danmark	Fr.3, Skilling 1652, H 131, Sieg 6.1, Schou 37	1-1+	350	
2638	Danmark	Fr.3, 2 marck 1668, H 118, Schou 53, Aa.140.2, bl. fejl	1	725	
2639	Danmark	Chr.5, 2 skilling 1686 og skilling 1681, H 84 og 75B, Schou 61	vk.	80	
2640	Danmark	Chr.6, 24 skilling 1742, H 7B, vm.	1-1+	175	
2641	Danmark	Fr.7, 1 rigsdaler 1854, H 8A, ks.	1-1+	225	
2642	Tyskland	2 pfennig 1874-1925, 1913J pæn, i alt 16 stk.	vk.	30	
2643	Tyskland	25 pfennig 1910A, 10J, i alt 2 stk.	1+	20	
2644	Tyskland	2 mark 1937A og 1939J	1+-01	60	
2645	Schweitz	1 rappen 1919-1946, flere pæne med 1930 (01), i alt 9 stk.	vk.	45	
2646	Østrig	5/10, 1, 2 krz. 1859A-1914, i alt 20 stk.	vk.	30	
2647	Ungarn	10 poltura 1705, KM 264.1, "MALCONTENT"	1+	30	
2648	Grønland	25 øre 1926 (HUL), 50 øre 1926, 1 krone 1960 (01), 1964 (01) i rødt Sieg album	vk.	150	
2649	Island	25 øre(7), 1 krone(6), 2 kroner(3) 1922- 1940, 2 kroner 1925	vk.	30	
2650	Danmark	5 øre 1899, 1902 og 1904	1-1+	85	

2651	Danmark	2 øre 1874- 1972, med 1886, 1915(01), 17(01), 54(01), i alt 61 stk. i Rødt Sieg album	vk.	100	
2652	USA	1980s proof sæt	M	40	
2653	Belgien	5 franc 1932, 1933, KM 97.1 og 98	1+	30	
2654	Holland	10 cent 1859 og 1877	1+	60	
2655	Danmark	5 øre 1907 - 41 komplet, undtagen 1913, 14, 23 ; 1917, 18 pæne. I rødt Sieg mappe	vk.	90	
2656	Danmark	Type mønter, Sieg mappe, med 5 øre 1945(1+), 1950(1+) ; 2 kroner 1924, 59, i alt 30	vk.	90	
2657	Danmark	Type mønter, Sieg mappe, med 25 øre 1913(01), 2 kroner 1915, 16, i alt 31	vk.	175	
2658	Rusland	Temamønter 1979 - 80, Olympiske Lege 1980, nikkel, i alt 12 stk.	0	50	
2659	Rusland	1 Ruble 20th Anniversary of the Victory in Great Patriotic War, Y 135 og 1 Rubel 1970 100. Geburtstag von Lenin unc., i alt 2 stk.	0	10	
2660	Rusland	1 Ruble 20th Anniversary of the Victory in Great Patriotic War, Y 135 og 1 Rubel 1970 100. Geburtstag von Lenin Y 141, i alt 2 stk.	0	10	
2661	DDR	5 Mark 1969, 20 Years of GDR - Nickel-bronze, KM 22 (2) og 22.1a (3), i alt 5 stk.	0	15	
2662	Norge	Erindringsmønt 50 krone 1978 (2), Sieg 78	0	100	
2663	Danmark	Erindringsmønt 200 kr. 1995, 1000-året	0	200	
2664	Danmark/Sverige	Erindringsmønt 1937, 53 og 64 samt 10 kr 1882 - 1972 (Sverige) , i alt 4 stk.	vk	75	
2665	Danmark	Erindringsmønt 1958, i æste fra Mønthuset	0	25	
2666	Danmark	1 øre 1941z (01) 1946 (1+)	vk.	15	
2667	Danmark	2 øre 1940 (01), 1942, 1947	vk.	10	
2668	Danmark	5 øre 1940,1941,1942,1945,1950,1964	vk.	10	
2669	Danmark	25 øre 1905	1+-01	50	
2670	Danmark	1/2 krone 1924, lille plet adv.	01	60	

2671	Danmark	1 krone 1947 Chr., 1947 Fred. plettet	01	15
2672	Danmark	2 krone 1959	01-0	75
2673	Grønland	Ivigtut, kryolith, 10 øre 1922	1-1+	75
2674	Færøerne	Fuglefjord (1929-33) 1 krone, Sieg 3.8, ks.	1+	75
2675	Danmark	5 øre 1917 samt 10 øre 1924 og 46	vk.	15
2676	Danzig og Estland	10 pfennige 1923, KM 143 og 5 marka 1924, KM 3a	vk.	15
2677	Danmark	100 krone 2007 Isbjørnen, Ag, i æske, Sieg 1 A	0	120
2678	Danmark	500 krone 2010 i finsølv og æske, Sieg 33	0	500
2679	Danmark	Kgl. møntsæt 1992	0	40
2680	Danmark	Chr.4, skilling 1620, H 119C, ks.	1	60
2681	Danmark	Fr. 3, 3 skilling lybsk 1666 Glückstadt, H 152, kanthakker	1+	100
2682	Danmark	Fr.5, 1/2 skilling 1762, 1 skilling 1764, H 40B, 37B	1	90
2683	Danmark	Chr. 7, dreiling og sechsling 1787, H 47,46	1-	20
2684	Danmark	Fr. 6, 1 skilling 1808, H 7	1+	40
2685	Danmark	Fr.7, 1 skilling 1853 (1), 16 skilling 1856 (1+)	vk.	50
2686	Slesvig	1/16 rigsdaler 1647, 1670, 1671, Sieg 7.8 og 3.3	vk.	60
2687	Danmark	2 øre 1926 (1-), 1941 (01)	vk.	90
2688	Danmark	1/2 krone 1939 med små rustpletter	1+	200
2689	Sverige	1/4 skilling 1820,21,25,27, 1 sk. 1836,38,43, i alt 7 stk.	vk.	50
2690	Tyskland	2 mark 1937E (1), 5 mark 1936A (1-1+)	vk.	50
2691	3 diverse sedler	50 FR Guadeloupe 1947, 1\$ Hong Kong 1949 samt Straits Settlements	1-	15
2692	Vesteuropa	28 stk 1944- 1980	vk.	20
2693	Østeuropa	18 stk 1918 - 1980	vk.	15
2694	Div. sedler	12 stk	vk.	10
2695	Tyskland	1, 2, 3, 5, 10, 20, 25, 50 pf nødpengersedler; mange pæne , i alt 34 stk	vk.	30
2696	Tyskland	25, 50, 75 pf nødpengersedler, mange pæne, i alt 54 stk	vk.	30

2697	Tyskland	25, 50, 75 pf nødpengersedler, mange pæne, i alt 43 stk	vk.	30	
2698	Tyskland	1-20 mark nødpengersedler, flere pæne, i alt 33 stk	vk.	40	
2699	Norge	2 skilling 1810 rosetter, Sieg 4, NM 5 B	1+	150	
2700	Norge	25 øre 1901, Si.36, NM 74	1+	125	
2701	Sverige	2 kroner 1904, 1907, Si. 60 og 61, i alt 2 stk.	1-, 1+	80	
2702	Preussen	Kronings Thaler 1861, ag 22,27 g. 0.750 KM 488	01/1+	50	
2703	Danmark	100kr A3002D	0	110	
2704	Danmark	2 øre 1909	1-1+	15	
2705	Danmark	10 øre 1884	1+	150	
2706	Danmark	1 øre 1894	1+-01	15	
2707	Danmark	Fr. 4, ½ skilling 1719, H 55, Sieg 1.2	1-1+	125	
2708	Danmark	5 øre 1923	1	500	
2709	Danmark	1 krone 1898	1+	250	
2710	Danmark	Satan mønt, 13. maj 1973 Anholt	1+	50	
2711	Tyskland	10 pf. 1939F, 50 pf. 1940A, Preussen 2 mark 1904 A, Ag KM 92, 96, 522	vk.	30	
2712	Tyskland	5 mark 1936 D, 12,5 g finsølv, KM 94	1-1+	35	
2713	USA	Dollar 1921, KM 110	1+	90	
2714	Danmark	1 krone 1948 og 53	01	25	
2715	Danmark	10 øre 1897	0	150	
2716	Danmark	10 øre 1937	0	50	
2717	Danmark	2 krone 1916	0-01	100	
2718	Danmark	2 øre 1944	01	25	
2719	Danmark	25 øre 1946	0	75	
2720	Danmark	5 øre 1955	01-0	25	
2721	Danmark	5 øre 1902	1-1+	50	
2722	Danmark	5 øre 1891	1+-01	200	
2723	Danmark	1 kr. 1898	1+-01	300	
2724	Danmark	10 øre 1884	1	150	
2725	Danmark	25 øre 1922	1-1+	50	
2726	Danmark	Chr. 8, 16 rbs. 1842, H 6, Sieg 10	1+	350	

2727	Danmark	Fr. 6, 2 skilling 1836, H 34, Sieg 19	1+-01	25
2728	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1650, H 124, 14,1	1-1+	450
2729	Danmark	Fr. 6, 3 skilling 1815, H 22, 10	01	100
2730	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1655, H 126B, Sieg 17.3, SAA 34a, Schou 63	1	50
2731	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1661, H 132A, Sieg 18.1, SAA 46	1-1+	50
2732	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1665, H 134B, Sieg 20.3, SAA 63, Schou 102	1	75
2733	Cuba	Centavo 1920 og 46, KM 9.1 og 9.2, 2 centavos 1915 og 16, KM 10, i alt 4 stk.	vk	20
2734	Danmark	25 øre 1874, 91, 1900, 04, 05 og 22, i alt 6 stk., alle i brugspræget kvalitet	vk.	40
2735	Danmark	5 øre 1921	1-1+	15
2736	Danmark	DKM Erindringsmønt 200 kr. 2004, bryllup	0	190
2737	Danmark	DKM Erindringsmønt 200 kr. 1997, 25 års regeringsjubilæum	0	190
2738	Danmark	DKM Erindringsmønt 200 kr. 1992, sølvbryllup	0	190
2739	Danmark/Norge	Danmark; Erindringsmønter 1967 og 68, 10 øre 1916 og Norsk medalje Kong Harald og Sonjas sølvbryllup (sølv?), i alt 4 stk.	vk	75
2740	Tyskland	5 mark 1966-1986, Erindringsmønter 35 stk., heraf 20 stk. Ag 11,2 gram/0,625 pr. stk. Er i et fortykt album med beskrivelse af de fleste mønter	vk.	350
2741	Verden	Album med 60 sedler, primært fra Tyskland og Skandinavien	vk.	15
2742	Tyskland	Komplet Møntsæt 1978D, F, G og J, i alt 4 sæt (4 x 10,68 DM)	Unc.	75
2743	Tyskland	Komplet Møntsæt 1979D, F, G og J, i alt 4 sæt (4 x 12,68 DM)	Unc.	75
2744	Tyskland	Komplet Møntsæt 1980D, F, G og J, i alt 4 sæt (4 x 12,68 DM)	Unc.	75
2745	Danmark	Frimærkepenge, 42 stk., Always, Max bruger Macs, Silkehuset m. fl., - dublettet i blandt.	vk.	75

2746	Danmark	Frimærkepenge, 30 stk., Always, Carl Nielsen, Berlingske Tidene m. fl., - dublettet i blandt.	vk.	25	
2747	Danmark	DKM Møntsæt 2004, omslag røgfارvet	Proof	150	
2748	Danmark	DKM Møntsæt 2005, omslag røgfارvet	Proof	150	
2749	Danmark	DKM Møntsæt 2006, omslag røgfارvet	Proof	150	
2750	Danmark	DKM Møntsæt 2007, omslag røgfارvet	Proof	150	
2751	Danmark	DKM Møntsæt 2009, omslag røgfارvet	Proof	150	
2752	Danmark	DKM Møntsæt 2010, omslag røgfارvet	Proof	150	
2753	Danmark	DKM Møntsæt 2010, omslag røgfارvet	Proof	150	
2754	Danmark	DKM Møntsæt 2010, uden omslag	Proof	150	
2755	Danmark	DKM Møntsæt 2011, omslag røgfارvet	Proof	150	
2756	Danmark	DKM Møntsæt 2012, omslag røgfارvet	Proof	150	
2757	Danmark	DKM Møntsæt 2013, omslag røgfارvet	Proof	150	
2758	Danmark	DKM Møntsæt 2014, uden omslag	Proof	150	
2759	Antik	Romerriget 337-361, Constantius II	1	50	
2760	Danmark	Fr. 6, 16 rigsbankskilling 1831, H 30C	1	100	
2761	Danmark	Chr. 7, skilling 1771, H 37	1+	75	
2762	Danmark	Fr. 4, 12 skilling 1717, Rendsborg, H 62	1-1+	75	
2763	Danmark	Fr. 3. 3 skilling lybsk 1666, Glückstadt, H 152	1-1+	50	
2764	Danmark	Chr. 4, 3 skilling Lybsk 1643, Glückstadt, H 176A	1	75	
2765	Danmark	Chr. 4, 4 skilling 1618, H 100A	1/1-	400	
2766	Danmark	Chr. 3, skilling 1551, H 6B, årstal svært læsbart	1-1+/1	200	
2767	Danmark	Erik af Pommeren, gros (nipenning) 1430'erne, G 13, Lund	1-	75	
2768	Færøerne	50 Krónur (Fimmti Krónur), 50 oyru og 2 cent 2011, Tri-Metal - Prooflike	0	10	
2769	Danmark	Erik Menved, Roskilde, 1286 - 1319, MB 382	1	50	
2770	Gotland	Chr. 3, skilling (15)35, G 147	1	150	
2771	Danmark	Chr. 4, 8 skilling 1622, H 122, Sieg 58.2	1	200	
2772	Danmark	Fr. 4, 12 skilling 1714, H 43B	1-1+	175	
2773	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 1665, H 133A	1	50	

2774	Tokens	FDF/FPF75/25 år. Sølv og kobber, to styk		80	
2775		Danmark. Tryllesedler, værdikort med mere, fire forskellige		20	
2776		Danmark. Placat. Angaaende Opdagelse og Anmeldelse. Aalholm Amter m.v., Rentekammeret den 21. april 1774		50	
2777	Danmark	25 øre 1907, enkelte "fine" ridser på advers	01	35	

KOMMENDE NUMISMATISKE ARRANGEMENTER

3. april 2022, Mønter i Aalborg, Aalborg Møntsamlerforening

30. april 2022, Anvisningssalg ANF af Carstens Werges samling

7. maj 2022, Fri Mynt, Helsingborg

15. maj 2022, Møntbørs Silkeborg Møntsamlerforening

29. maj 2022, Møntbørs Slagelse Møntklub

17. september 2022, ANF, Danmarks Største Byttedag

Krig, krise og kamp om kontanter

- om beskyttelsen af Nationalbankens guld i august 1914

af Michael Märcher, numismatiker, ph.d.

Kontekst

Optakten til og udbruddet af 1. Verdenskrig er ofte blevet undersøgt og fremstillet af historikere. Det gælder også mht. Danmarks reaktioner og forhold i forbindelse med krigsudbruddet omkr. d. 1. august 1914. Historikernes opmærksomhed har oftest været rettet mod neutralitetspolitikken og forsyningssituationen. Dermed er en vigtig brik negligeret, hvis regeringens handlinger i august 1914 skal forstås fuldt ud. Den brik er forsvaret af Nationalbankens [\(1\)](#) guldfond.

Hvorfor emnet oftest kun er behandlet sporadisk og uden dybde, kan der kun gisnes om. Måske er en af forklaringerne, at det for datidens politikere m.fl. var indlysende, hvorfor gulfonden skulle beskyttes. Der er derfor ikke efterladt ret mange kilder, hvor historikerne umiddelbart kan læse, at gulfonden var vigtig. Antageligt har den borgfred, som krigsudbruddet skabte, også haft betydning mht. kildedannelsen etc.

Det fremherskende økonomiske system i Europa fra 1870'erne til 1914 var den internationale guldmøntfod. Danmark havde haft guldmøntfod siden 1873. I dette essay vil der ikke blive givet en grundig indføring i; hvordan guldmøntfoden virkede, Nationalbankens forhold til staten, seddeldækningen eller hvordan anskaffelsen af international købekraft via f.eks. udenlandsk valuta skete. Det skal blot bemærkes, at det var mere kompliceret og avanceret end det her i essayet kort fremstilles.

Som følge af Danmarks eksport af eksempelvis bacon og smør til England optjente Nationalbanken tilgodehavender hos Bank of England. På samme måde bevirkede Danmarks import af råvarer m.m. fra Tyskland, at Nationalbanken blev debitor overfor den tyske Reichsbank. De økonomiske mellemværender ml. lande og firmaer kunne ofte kræves aflagt i guld.

Kreditter, lån og troværdighed var særlig væsentligt for Danmark, da nettoudlandshandlen i 1913 var på -140 mio. kr., mens kapitalbalancen var på -877 mio. kr. Begge nøgletal var og havde længe været yderligere på vej i negativ retning. Således blev udlandslånene for de fleste danske parters vedkommende større og større.

Guldet, der indtog pladsen som den internationale valuta, og dermed kunne veksles til næsten alt, var derfor særlig vigtigt for Danmark. Nationalbankens gulfond var med andre ord det primære grundlag for Danmarks vareforsyning, hvorfor det kan undre, at beskyttelsen af guldet ikke er bedre beskrevet, når forsyningsproblematikkerne analyseres.

I 1914 var der også andre grunde til at beskytte gulfonden. Når august 1914 analyseres, glemmes det ofte, at man på daværende tidspunkt ikke vidste, hvor længe krigen ville vare, samt om Danmark ville blive inddraget deri. Angsten for krig påvirkede gulfonden på flere måder. Danmark kunne måske få brug for at indkøbe militærmateriel, hvortil der skulle bruges guld. En forøgelse eller som minimum en beskyttelse af gulfonden var derfor nødvendig. Angsten for krig

fik desuden befolkningen til at hamstre varer og værdier. Det er paradoksalt, at det antageligt var befolkningens ønske om værdier, der var guldfondens største trussel. Hvordan befolkningen kunne få fat i guld, hænger sammen med endnu en grund til, at det var nødvendigt at beskytte guldet.

Guldmøntfoden betød, at det danske pengevæsen var baseret på guld. Nationalbanken var oprettet ved en oktroj i 1818, der uden større ændringer var blevet fornyet i 1907. I 1914 kan Nationalbanken bedst beskrives som et privatejet aktieselskab, der skulle sikre et stabilt pengevæsen og sørge for et problemfrit pengeomløb. Nationalbanken havde monopol på udstedelsen af offentlige pengesedler og skulle principielt være uafhængig af staten. Derfor var der i oktrojen blevet opstillet skrappe regler for seddelmængdens fundering. Forsimpler gengivet måtte seddelmængden kun være dobbelt så stor som summen af Nationalbankens nettotilgodehavender hos Norges Bank, Sveriges Riksbank og Tysklands Reichsbank samt Nationalbankens beholdning af ædelmetaller, der næsten udelukkende bestod af guld. Af disse aktiver skulle ædelmetallerne udgøre en minimumsandel. For at befolkningen skulle have tiltro til sedlerne, var det nedfældet i oktrojen, at Nationalbanken på forlangende var forpligtet til at veksle pengesedlerne med guld. Derved kunne befolkningen til enhver tid skaffe sig guld.

Guldindløseligheden var en vigtig del af baggrunden for, at guldmøntfoden fungerede internationalt. Indløseligheden var af meget stor betydning, befolkningens tiltro til pengevæsnets afhang i høj grad af troen på guldindløseligheden. Samtidigt ville en nedgang i guldfonden betyde en forholdsmæssig større indskrænkning i seddelmængden, såfremt seddelmængden i forhold til guldfonden var så stor, som den ifølge oktrojen maksimalt måtte være. Begge dele var problematiske, og implicit deri var muligheden for en selvforstærkende virkning. Ændringer i indløseligheden ville skabe usikkerhed i befolkningen, og det samme ville det gøre, hvis man brød oktrojen. Dertil kom, at manglen på guld, troværdighed eller indløselighed ville skabe ustabile valutakursforhold.

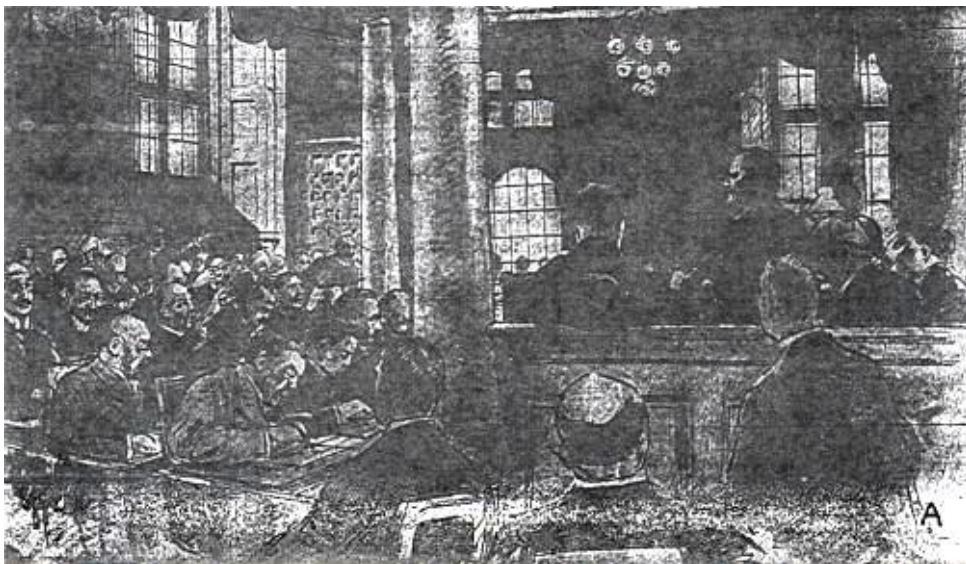
Overordnet skulle guldfonden i forbindelse med krigsudbruddet altså beskyttes mod befolkningen og de udenlandske fordringer, således at vareforsyningen og pengevæsnets kunne opretholdes. Nationalbankens og regeringens direkte og indirekte forsøg derpå i starten af august 1914 samt forsøgenes umiddelbare virkning, skal der nu ses på. Nogle af de mere langtrækkende konsekvenser af

den førte politik trækkes frem i epilogen, hvor essayets hovedpunkter kort opsummeres.

Krigsudbruddet

Fra mordet i Sarajevo d. 28. juni over Østrig-Ungarns ultimatum til Serbien af 23. juli til Østrig-Ungarns krigserklæring af 28. juli var der voksende usikkerhed i Europa. Men det var først, da Tyskland d. 1. august erklærede Rusland krig, at panikken for alvor brød ud. Det skete med rette, for allerede 3-4 dage senere var Europas stormagter i krig med hinanden. For Danmark var det Tysklands krigserklæring af 1. august, der havde størst betydning. Som svar på krigserklæringen vedtoges der d. 1. august om aftenen en række love i den danske Rigsdag. Lovene handlede primært om neutralitetspolitikken og regulering af økonomien, hvoraf en betydelig del direkte og indirekte handlede om at beskytte gulfonden og det danske pengevæsen.

Usikkerhedsperioden i juli havde sat sine tydelige spor på verdensens aktie- og obligationsmarkeder, mange ønskede at sælge værdipapirer for at få kontanter, men ingen ønskede at købe. Efter den første krigserklæring d. 28. juli var Europas børser begyndt at lukke, så man ikke fra officiel side bidrog til den skadelige udvikling i kurserne. På børsen i København ophørte kursnoteringer også. Det var starten på ændringerne af de økonomiske forhold i Danmark under 1. Verdenskrig. Lukningen af børsen var i Danmark særlig interessant, da den ikke blev genåbnet senere på året, som det f.eks. skete i både Norge og Sverige. Der var mange danske værdipapirer på udenlandske hænder, og i Danmark frygtede man salget af disse så meget, at en genåbning ansås som værende uforvarselig. Udlandets salg af danske værdipapirer ville bl.a. øge efterspørgslen på udenlandsk valuta i Danmark, hvilket ville skade den danske krone og dermed gulfonden.

(Illustrationen er fra forsiden af Politiken d. 29. juli 1914. Den originale og meget sigende billedtekst: *"Fra Noteringen i Gaar paa Kjøbenhavns Børs. Almindelig Opmærksomhed samler sig i disse Dage om Børserne, og herhjemme dvæler mange bekymrede Sind ved vor egen lille Børs, der svinger op og ned, alt eftersom Situationen tegner sig lysere eller mørkere. Vor Børs har haft to drøje Dage. I Gaar kom der ligesom lidt Lindring, og Kurs-Opraaberen, Hr. Snorri Snorrason, havde ikke mere Følelsen af at sidde i en nedad susende Elevator. Atter svævede han og Vekselererne og de talrige Tilhørere opad imod de blaa Tinder! Adskillige Papirer steg mellem 2 og 4 pCt. Men herom henviser vi til vor Kurslister."*

Hamstring

Hamstring af kontanter skete ikke kun ved salg af værdipapirer. Befolkningen begyndte at hæve deres indeståender i banker og sparekasser i juli. Hamstringen af penge på den måde steg i takt med, at situationen i Europa udviklede sig. I august 1914 blev der således hævet ca. 24 mio. kr. mere end der blev indsat i pengeinstitutterne. De penge, der umiddelbart efterspurgtes, var pengesedler, guldmønter sås stort set ikke i cirkulationen. Udtrækkene truede pengevæsnet, bl.a. betød de, at privatbankerne kom til at mangle likviditet, hvorfor Nationalbanken øgede seddelmængden, hvilket involverede gulfonden. Forøgelsen af seddelmængden havde også som funktion at berolige befolkningen. De voldsomme udtræk påvirkede også valutakurserne og

inflationen. Derfor bad Nationalbanken regeringen om at skabe foranstaltninger, der kunne standse udtrækkene.

Handelsministeren fik d. 1. august en midlertidig lov om udtræksbegrænsninger igennem Rigsdagen. Loven fik virkning fra d. 2. august og betød overordnet, at hver person kun kunne få udbetalt 300 kr. af sine indeståender om ugen. Der var enkelte undtagelser, således at overførsler ml. konti kunne ske. Desuden udtalte handelsministeren, at pengeinstitutterne skulle udvise al mulig konduite og forståelse ved administration af loven.

På den måde undgik regeringen en del af de ramaskrig, der naturligvis lyder, når staten forhindrer befolkningen adgang til deres penge. Ligeledes havde handelsministeren også under fremlæggelsen af lovforslaget pointeret, at det var forståeligt, men meget uforstandigt og uforsvarligt, at hæve mere end man skulle bruge. Der taltes generelt mere til befolkningens følelser end til deres fornuft. Dagbladet Børsen meddelte d. 4. august, at loven havde virket efter hensigten, det voldsomme krav om penge var kraftigt nedbragt. Hvis problemet vitterligt var løst d. 4. august og nettoudlånsbeløbet var på 24 mio. kr. i august, så må presset på bankernes likvidbeholdning virkelig have været stort d. 1-2. august. Antageligt var det dog ikke udelukkende loven om udtræksbegrænsning, der stoppede efterspørgslen efter penge. Nationalbanken hævede d. 4. august diskontoen, hvilket senere kommenteres.

(Forsiden af et statsbevis fra serie 2 lydende på 10 kroner. Den danske stat udstedte også statsbeviser lydende på 50, 100 og 500 kroner, på nær farve og pålydende var de udformet ligesom statsbeviset på 10 kroner. Illustrationerne af Statsbeviserne og 1 kr. 1914 stammer fra Hansen, Leo: Danmarks officielle Pengesedler, (København, Dansk Numismatisk Forening, 1983).)

Guldmøntfodens endeligt

Endnu bedre end de pengesedler, som man kunne hamstre, var det guld, som sedlerne kunne veksles til i Nationalbanken. I den sidste uge af juli fik mange mennesker vekslet deres sedler til guld. D. 31. juli og d. 1. august var omvekslingskravet så stort, at politiet måtte hjælpe med at holde styr på de lange køer, der dannedes i København foran Nationalbanken. I løbet af juli var der blevet omvekslet ca. 3,5 mio. kr. fra pengesedler til guld. Guldfonden var omkr. d. 1. august endnu så stor, at der var lovlig dækning for seddelmængden (2), men når nævnte mht. forholdet ml. guldfonden og seddelmængden erindres, så står det klart, at situationen var særdeles uholdbar. Dertil kom, at regeringen d. 1. august ønskede at få mulighed for at udstede etårige rentebærende statsbeviser som erstatning for de udenlandske kreditmuligheder, der var gået tabt ved krigsudbruddet. Guldfonden skulle også dække statsbeviserne, der skulle fungere som officielle betalingsmidler. Derfor måtte staten koordinere dette yderligere med Nationalbanken, da denne som følge af oktrojen havde monopol på udstedelsen af offentlige pengesedler i Danmark. Desuden var gullet som nævnt også stadig basis for andre vigtige forhold. Det var således af yderste vigtighed, at befolkningens omveksling af pengesedler blev stoppet hurtigst muligt.

*Nedenstaaende Tabel viser, hvorledes Statsbevisernes paa-
lydende Værdi forøges ved Tillæg af 5% Rente.*

Statsbevisets Paa lydende	Værdi efter Forløbet af				For hver forløben Maaned stiger Værdien
	$\frac{1}{4}$ Aar	$\frac{1}{2}$ Aar	$\frac{3}{4}$ Aar	1 Aar	
10 Kr.	10 Kr. 12 Ö.	10 Kr. 25 Ö.	10 Kr. 37 Ö.	10 Kr. 50 Ö.	omtrent 4 Öre
50 "	50 " 62 "	51 " 25 "	51 " 87 "	52 " 50 "	" 20 "
100 "	101 " 25 "	102 " 50 "	103 " 75 "	105 " 00 "	" 40 "
500 "	506 " 25 "	512 " 50 "	518 " 75 "	525 " 00 "	" 2 Kr. 00 "

(Statsbeviserne havde på bagsiden en tabel, der viste hvorledes statsbeviset pålydende værdi blev forrentet)

Nationalbanken bad derfor d. 31. juli finansministeren om at måtte blive fritaget for at veksle sedlerne med guld. Selvom suspensionen af guldindløseligheden var en meget vigtig beslutning, så blev den midlertidige lov derom vedtaget i Rigsdagen uden særlige indvendinger d. 1. august med virkning fra d. 2. august. Det betød, at oktrojen blev tilsidesat og dermed skabtes et paradoks; Oktrojen, der skulle sikre Danmark et stabilt pengevesen, var blevet tilsidesat for netop at sikre pengevesnet. For befolkningen og erhvervslivet havde loven også stor betydning. Dels var selve grundlaget for pengevesnet blevet sat til side. Dels var guldmøntfodens kerne; troen på guldet og sedlernes indløselighed, i løbet af et par dage fjernet. At beslutningen var skæbnsvanger ses tydeligt, hvis der kigges på valutakurserne. Indløseligheden var også blevet suspenderet i andre lande, og dermed kunne valutakurserne nu gå over det øvre guldpunkt og under det nedre guldpunkt. Under den internationale guldmøntfod havde valutakurserne generelt ligget tæt på guldpariteten. Derfor var de udsving i kurserne, der tog til i august, for de fleste et ukendt fænomen.

Nationalbanken og regeringen var udmærket klar over betydningen af beslutningen, men som finansministeren pointerede i Rigsdagen, så skulle beslutningen tages straks. En senere vedtagelse ville være ligegyldig, da

guldfonden så ikke længere ville have eksisteret. På andre områder forsøgte det også at berolige befolkningen i forbindelse med suspensionen og dens brud på oktroyen. Det blev betonet, at når guldret stadig var i nationalbanken, så ville sedlerne jo ikke blive mindre værd. Med den udmelding stod det også klart, at Nationalbanken nu alt andet lige overfor befolkningen var nødt til at værne om guldfonden indtil indløseligheden igen kunne indføres. Hvorvidt udmeldingerne hjalp på befolkningens opfattelse er nok tvivlsomt. Loven om suspensionen var kun midlertidig, men det var ikke af hensyn til befolkningen, at loven kun skulle gælde til d. 1. oktober 1914. Loven blev desuden forlænget 16 gange, og fra d. 2. august 1914 og indtil slutningen af 1924 var der kun i få perioder guldløselighed i Danmark.

(Billede fra Politiken d. 2. august 1914 p. 7. Over billedet stod i citationstegn den velkendte tekst fra datidens pengesedler: "Vexles paa Anfordring med Guldmønt". Billedets originale billedtekst taler på alle måder for sig selv: "Sammenstimling af frygtssomme Sjæle udenfor Nationalbanken i Gaar Eftermiddags. Trods alt, hvad der var sket - bl.a. ogsaa fra Pressens Side - for at berolige Publikum, blev dog i disse sidste Dage Tilstrømningen til vore Banker og Sparekasser større og større. Flere og flere hævede deres Sparepenge for i Nationalbanken at faa dem ombyttet med Guld. I Gaar rakte Køen af Ventende fra Banken ned til Holmens Kirke. Vort Fotografi tjener da til at fæstne en enestaaende Begivenhed i den ærværdige Banks hundredaarige Historie. At Gentagelser ikke vil ske, derfor er der paa en heldig Maade sørget ved det af Finansministeren i Gaar forelagte Lovforslag."

Guldfondens skæbne

Nogle af de almenkendte love fra august 1914 er lovene om udførselsforbud og bevillinger til regulering af økonomien. De første af disse blev færdigbehandlet i Rigsdagen d. 6. august, det sker altså efter, at de første love, der beskyttede guldfonden og pengevæsenet var vedtaget. Ved krigsudbruddet var guldfonden og klarlægningen af neutralitetspolitikken altså det vigtigste. Da lovforslaget om udførselsforbud af diverse varer blev behandlet, blev delen, der handlede om forbud mod udførsel af ædelmetaller, ikke diskuteret. Som nævnt kunne udlandet ofte kræve guld som betaling fra sine danske debitorer. Desuden havde Norge som konsekvens af den Skandinaviske Møntunions bestemmelser fået tilsendt for 4 mio. kr. guld omkr. 1. august, Norge kunne dog kræve yderligere beløb i guld eller udenlandsk valuta, så store fordringer pressede guldfonden. Udfra de ræsonnementer var det evident, at udførsel af ædelmetal i barre og større beløb i mønter skulle forbydes.

Nationalbanken kunne dog også uden regeringens hjælp forsøge at beskytte guldfonden, da den også dengang havde pengepolitikken som sit domæne. Således forsøgte Nationalbanken allerede d. 1. august at beskytte landets guldbeholdning ved at øge diskontoen fra 5 % til 6 %. Diskontoforøgelsen hang dog antageligt primært sammen med de diskontoforøgelser, der var sket i det øvrige Europa. En diskontoforøgelse betød umiddelbart, at det for befolkningen vil være mere attraktivt at lade pengene blive i bankerne. Desuden vil guldfonden blive beskyttet, da det ved en høj rentestats ikke var ønskeligt at hæve penge og få dem vekslet til guld, da gullet ikke forrentes. Allerede d. 4. august hævede Nationalbanken diskontoen yderligere til 7 %.

Diskontoændringerne havde ikke direkte betydning for beskyttelse af guldfonden. Til gengæld var diskontoforhøjelserne efter al sandsynlighed en vigtig brik, da udtrækkene fra banker og sparekasser skulle begrænses, således virkede diskontoforøgelserne indirekte til beskyttelse af guldfonden. Alligevel var de pengepolitiske instrumenters brugbarhed tvetydige, således ville kontraktiv pengepolitik kun have en positiv virkning overfor guldfonden, hvis befolkningen reelt troede på sedlernes værdi og deres indløselighed. Sagt på en anden måde, hvis befolkningens mistillid til sedlernes værdi var større end de fordele som den øgede rente gav, så var en suspension af guldingløseligheden den eneste mulighed, hvis guldfonden og pengevæsenet skulle bevares. Diskontoændringen d. 4. august skete primært som følge af, at diskontoen i de fleste andre lande var øget markant. Men samtidig har det uden tvivl haft

betydning, at man på den måde kunne bøde lidt på de indgreb af 2. august, der ophidsede befolkningen. D. 10. august nedsattes diskontoen til 6 %. På det tidspunkt mente Nationalbankens direktion, at beskyttelsen af guldfonden var lykkedes, hvilket også fremgår af Nationalbankens regnskaber: Guldfonden var ult. juni 76,6 mio. kr., ult. juli 73,8 mio. kr. og ult. august på 68,9 mio. kr., hvorefter den voksede (3) resten af krigen og var på 194,6 mio. kr. ult. 1918. Når tallene for 1914 sammenholdes med det faktum, at Norge modtog 4 mio. kr. og at befolkningen havde fået vekslet sedler for 3,5 mio. kr., så må beskyttelsen af guldfonden ved krigsudbruddet siges at være lykkedes.

Hamstringen af penge betød, at alle ønskede omgående betaling for ydede lån og kredit, samt at mange virksomheder kom i likviditetsproblemer, da bl.a. udlandet havde indført betalingshenstand. I Danmark begyndte den generelle debat om henstand d. 4. august, men i Rigsdagen forsinkes beslutningen meget pga. debatten om det indenlandske moratoriums omfang. Det udenlandske moratorium var alle enige om, det ville beskytte de danske virksomheder og guldfonden. Først d. 20. august var lovforslaget om henstand færdigbehandlet, hvorfor loven, der indirekte ville have hjulpet til at beskytte guldfonden, ikke nåede at få indvirkning på redningen af guldfonden i starten af august.

Da befolkningen efter suspensionen af guldindløseligheden ikke kunne få fingre i det bedste betalingsmiddel, begyndte de at hamstre det næstbedste; sølv! Da de fleste af skillemønterne var af sølv, forsvandt disse, særligt 1- og 2-kronerne, hurtigt fra omsætningen. Det hæmmede pengeomløbet, som Nationalbanken skulle sikre var problemfrit, derfor måtte endnu et indgreb laves. D. 14. august gennemførtes i Rigsdagen en lov, der tillod Nationalbanken at udstede 1- og 2-kronesedler. Teoretisk (4) brød man dermed igen oktrojen, hvori det stod, at sedlerne som minimum skulle have værdien 5-kroner. Argumentet for de nye sedler var, at Nationalbanken ganske vist havde tilstrækkeligt sølv til at kunne lave nye 1- og 2-kroner, men ikke kunne nå at præge dem hurtigt nok. Det var næppe den reelle årsag, dels tages der ikke stilling til, hvorfor udstedelsen af yderligere sølv mønter skulle stoppe hamstringen. Dels fremhæves det ikke, at Nationalbankens sølv indgik i den fond af ædelmetal, der var basis for seddelmængden. Hvorfor en mindskelse i sølvfonden ville påvirke kravene til guldfondens størrelse. Ligeledes var det ikke uden grund, at udførselsforbuddet af 6. august også omfattede sølv.

(Forsiden af den nye røde 1-kroneseddel, 2-kronesedlen blev aldrig udstedt. 1 kronesedlen blev sat i cirkulation d. 31. august 1914. Dagen efter bragte Politiken sammen med et sort-hvid billede af sedlens forside denne kommentar: "Saadan ser altsaa de ny 1 Krone-Sedler ud, der i Gaar spredte Forfærdelse over Byen ved deres Grimhed. Her ser den jo endda nogenledes ud, fordi farven ikke er gengivet. Dens Kulør minder om raa Lever. Godt, at vi forhaabentlig snart bliver den kvit igen!". Se evt. Hansen, Leo: "Danmarks officielle ...", op cit., p. 168ff. for flere detaljer om de danske skillemøntsedler fra 1. Verdenskrig.)

Epilog

Som en konsekvens af 1. Verdenskrigs udbrud begyndte hamstringen af værdier i Europa. Derfor forsøgte regeringer og centralbanker at beskytte deres guldtonde, der var basis for pengevæsen, vareforsyning og de fleste økonomiske relationer til udlandet. Vigtigheden af guldtonden fremgik i Danmark bl.a. d. 1. august, hvor flere af de første kriselove direkte og indirekte handlede om beskyttelsen af guldtonden. I Danmark lykkedes beskyttelsen af guldtonden via et samarbejde ml. Nationalbanken og regeringen. Nationalbankens pengepolitiske instrumenter var ikke nok til at begrænse befolkningens og udlandets økonomiske fordringer, derfor måtte staten inddrages. Vha. suspension af guldindløseligheden, begrænsninger på pengeudtrækkene og andre indgreb i det økonomiske kredsløb blev guldtonden reddet af regeringen.

Umiddelbart var den politik, der blev ført i første halvdel af august 1914, altså en succes mht. beskyttelsen af gulfonden. Imidlertid var der allerede i samtiden megen kritik af den førte politik, særligt var tilsidesættelsen af oktrojen alvorlig. Naturligvis var befolkningen utilfredse med de indgreb, der fjernede deres rettigheder og skabte økonomisk usikkerhed. Fra september 1914 tiltog kritikken af Nationalbanken, da et nyt brud (5) med oktrojen kom. Det blev af de mange forskellige kritikere fremhævet, at den primære opgave var fastholdelsen af kronkursen og ikke beskyttelsen af gulfonden.

Debatten om den under krigen førte politik fortsatte i ca. 10 år. Hvorvidt kritikken af den senere periode af krigen var berettiget skal være usagt, men når det handler om august 1914, så var den fremherskende økonomiske diskurs, at gullet var det essentielle. Ingen vidste i august, at gullet med krigsudbruddet ville miste sin funktion som basis for det internationale økonomiske og monetære system. Derfor kommer en del af kritikken til at virke meget efterrationaliserende og forfejlet.

Den politik, der blev indledt i 1914, havde flere langtrækkende konsekvenser. Samarbejdet ml. Nationalbanken og regeringen tiltog under krigen, og reelt var det under krigen Nationalbanken blev Danmarks centralbank, det betød bl.a., at Nationalbanken blev statens eneste bankforbindelse. Det var også i august, at staten for alvor begyndte at regulere den danske økonomi, hvilket fik stor betydning for eftertiden. For med guldsuspensionen i Europa blev guldmøntfoden som økonomisk system ødelagt. Med andre ord blev grundlaget for det eksisterende og forholdsvis liberale økonomiske system fjernet samtidig med, at reguleringsøkonomien gjorde sit første indtog. I forlængelse heraf, var det også i august, at den Skandinaviske Møntunion reelt mistede sin betydning. Hvilket bl.a. det danske udførselsforbud og også den svenske guldspærring var årsager til.

Reguleringsøkonomien fik erhvervslivet til at støtte kritikken af den førte politik. Da Nationalbanken under krigen havde ydet lån til begge krigens parter, var der også grupper, som meget moraliserende kritiserede Nationalbanken. Nationalbanken havde imidlertid pga. neutralitetspolitikken været nødsaget til at handle med alle krigens parter. Desuden var det utroligt vigtigt for den danske vareforsyning, at der via lån blev eksporteret dansk købekraft til udlandet. Overordnet betød den førte politik under krigen bl.a., at gulfonden voksede, da der strømmede betalingsmidler til Danmark fra nær og fjern. Desuden gik Danmark under krigen fra at være debitor til at være kreditor internationalt pga.

Nationalbankens långivning. Hvis den førte politik analyseres udfra Nationalbankens økonomiske resultat og uden hensyntagen til befolkningen og de krigsførende magters problemer, så var den førte politik således fornuftig. Naturligvis havde kronekursens udsving betydning, men i forhold til pari var de ikke store. Derfor blev guldfonden heller ikke synderligt påvirket deraf. Som anført var kronekursen i 1914 et underordnet problem, det essentielle var sikringen af vareforsyningen og pengevæsnet, hvilket skete via beskyttelsen af guldfonden.

Anvendt litteratur og kildemateriale

- Bonderup, Gerda m.fl.: Danmarks historie - i grundtræk, (Aarhus Universitetsforlag, 2000).
- Christensen, Anders: Fortegnelse over love, Nordisk Numismatisk Årsskrift, 1954, p. 115-131.
- Christiansen, Niels Finn m.fl.: Danmarks historie bind 7 Tiden 1914-1945, (Gyldendal, 1988).
- Cohn, Einar: Danmark under Den Store Krig en økonomisk oversigt, (Kjøbenhavn: G. E. C. Gads Forlag, 1928).
- Cohn, Einar: Danske pengeforhold 1914-1936, (Kbh.: G. E. C. Gads Forlag, 1961).
- Cohn, Einar: Oversigt over økonomiske tilstande og de ved disse foranledigede regeringsforanstaltninger i Danmark i aaret 1. august 1914 til 31. juli 1915, (Kjøbenhavn: A/S J. H. Schultz Forlagsboghandel, 1915).
- Hansen, Leo: Danmarks officielle Pengesedler, (København, Dansk Numismatisk Forening, 1983).
- Johansen, Hans Chr.: Danmarks historie bind 9 Dansk økonomisk statistik 1814-1980, (Gyldendal, 1988).
- Märcher, Michael: Guldmøntfoden - én teoretisk introduktion, Mønt- og Medaillesamlerforeningen i Aarhus Stift, nr. 309, april 2003, 31. årgang, p. 8-16.
- Rigsdagstidende. Forhandlinger paa Folketinget. Overordentlig Samling 1914, (Kbh.: J. H. Schultz A/S, 1914).
- Rigsdagstidende. Forhandlinger paa Landstinget. Overordentlig Samling 1914, (Kbh.: J. H. Schultz A/S, 1914).
- Samling af Love og Bestemmelser vedrørende Nationalbanken i Kjøbenhavn, (Kjøbenhavn: H. H. Thieles Bogtrykkeri, 1920).
- Svendsen, Knud Erik m.fl.: Dansk Pengehistorie, (Bd. 1 og 2, Danmarks Nationalbank, 1968).

- Tillæg B til Rigsdagstidenden. Udvalgenes Betænkninger m.m. Overordentlig Samling 1914, (Kbh.: J. H. Schultz A/S, 1914).
- Ussing, C. Th.: Nationalbanken 1914-1924, (Kbh.: C. E. C. Gads Forlag, MCMXXVI).
- Wilcke, J.: Sølv- og Guldmøntfod 1845-1914, (Kbh.: L. Wichmanns Bogtrykkeri, 1930).

Noter:

- (1) *Nationalbanken i Kjøbenhavn* kaldes i dette essay blot for *Nationalbanken*.
- (2) I september 1914 var forholdet ml. guldfond og seddelmængde ikke længere lovligt ifølge oktrojen, det var ikke pga. af guldfondens nedgang, men pga. en øget seddelmængde. Derfor begyndte en vigtig debat om en fornyelse af oktrojen.
- (3) Fonden toppede dog midt i 1917. Summen af valutaaktiver udviklede sig på samme måde.
- (4) Udstedelsen af sedlerne, der var en rigsdagsbeslutning, gik imod oktrojen. Men det var jo netop Rigsdagen, der stod bag udstedelsen af oktrojen. Så hvorvidt beslutningen om udstedelsen af 1- og 2-kronesedler reelt var et brud på oktrojen kræver en juridisk diskussion, der ikke vil blive bragt her.
- (5) Se evt. Svendsen, Knud Erik m.fl.: *Dansk Pengehistorie*, (Bd. 2, Danmarks Nationalbank, 1968), p. 28ff.

Artiklen har tidligere været bragt i 'Medlemsbladet for Mønt- og Medaillesamlerforeningen i Aarhus Stift', nr. 313, 2003.

AUKTIONSLISTE 5. MAJ 2022

Nr.	Land	Beskrivelse	Kval.	Opråb	Notat
-----	------	-------------	-------	-------	-------

3180	Slesvig	Friderich 3, Slesvig, 1/96 rigsdaler 1650, MxM, Lange 358, Sieg 6.11	1-1+	500	
3181	Danmark	Fr. 5, 2 skilling 1761, GWW - FP var. 1 (1761)	1+	300	
3182	Danmark	Chr. 7, 1 skilling 1771 - Altona, (præget 1780), Wolff, H 37, FP 12B	1+	350	

3183	Danmark	Chr. 7, Skilling 1771 (stempelblanding), (præget 1783-84), Fs. Wolff- Altona/ Bs.: Bauert- København, H 37, FP 9C/10C	1-1+	1.000	
3184	USA	1/4 dollar 1939 - 70 (15), hovedsagelig nikkel	vk.	25	
3185	USA	Dollar 1921S, KM 110	1	75	
3186	USA	½ dollar 1958D, 59D, 60D og 63D, KM 199	vk.	75	
3187	USA	½ dollar 1961, KM 199	01	35	
3188	USA	½ dollar 1952D og 54, KM 199	vk.	40	
3189	Danmark	Guld, 10 krone 1908	01	1.200	
3190	Canada	10 dollars 1976, KM 113, Ag 48,6 g/0,925	0	100	
3191	Danmark	Fr.2, Flensborg, skilling lybsk u.år, H30A, Schou 6	1-1+	800	
3192	Danmark	Chr.4, 1 skilling 1611, H 80C, Schou 39	1-1+	200	
3193	Danmark	Chr.4, 2 skilling 1605, H 79 A, Schou 4	1-1+	275	
3194	Danmark	Chr.4, 1 marck 1604, H 77B, Schou 21, blanketfejl	1-1+	2.200	
3195	Danmark	Fr.3, 2 skilling 1650, H 124, Schou 35	1-1+	75	
3196	Danmark	Fr.3, Krone 1658, H 95A, Schou 27, blkf., pudset	1-1+	900	
3197	Danmark	Chr.5, 4 skilling 1693, Glückstadt(2) og 2 skilling 1677 (2), i alt 4 stk.	vk.	175	
3198	Danmark	Chr.6, krone 1731, H 4, Schou 2	1	1.900	
3199	Danmark	2 kr 1897	0-01	2.000	
3200	Danmark	25 øre 1891	01	100	
3201	Danmark	2 kr 1958, jub.; Smuk gylden toning på Frederik 9	0	50	
3202	Trankebar	1 Royalin 1773; Sieg 82.1	1+	400	
3203	Trankebar	1 Royalin 179(?); Sieg 82.1	1-	200	
3204	Trankebar	2 Royaliner 1807; Sieg 83.1	1+-01	500	
3205	Danmark	10 øre 1911	1+-01	100	
3206	Danmark	3 x 10 øre 1907,10 og12 (kv.0-01)	vk.	100	
3207	Antigua	4 dollars 1970; CuNi; KM-01	01	20	
3208	Tyskland	2 pfennig 1937E	1+-01	60	
3209	Tyskland	50 rentenpfennig 1924D, J, J, i alt 3 stk.	1+	50	
3210	Tyskland	2 mark 1951D, F og J	1+	75	

3211	Schweitz	5 rappen 1918-1934, flere pæne, KM 26a, i alt 4 stk.	1+	40
3212	Østrig	6 krz. 1849A, 3 centim 1852(Venedig under Østrig)	1-1+	25
3213	Færøerne	2, 5(2), 25 øre 1941(2), i alt 5 stk.	1+	150
3214	Danmark	2 øre 1926 og 1927N	vk.	25
3215	Danmark	5 øre 1920, 21, 52, 55 og 62, alle pæne	1+-01	60
3216	Danmark	2 øre 1886 - 1971, med 1886, 1906(1+), 21(01), i alt 62 stk. i Rødt Sieg album	vk.	70
3217	USA	5 cents 1883WC - 1912, KM 112, i alt 5 stk.	vk.	45
3218	Luxemborg	5, 10 centim 1860, 1855, KM 22.2 og 23.2, 1860	1+	60
3219	Holland	1 cent 1880 - 1907, i alt 20 stk.	vk.	20
3220	Danmark	Den sidste 25 øre 2008, i original pose fra DKM	Proof	25
3221	DDR	10 Mark 1967, Käthe Kollwitz, nikkel og 10 Mark 1969 (2) Johann Friedrich Böttger, Ag 17 gram/0,625	0	25
3222	DDR	20 Mark 1969 (2) Johann Wolfgang von Goethe, KM 25, Ag 20,9 gram/0,625	0	25
3223	Østrig	100 Schilling 1975, Johann Strauss, KM 2923, Ag 23,93 gram/0,640	0	25
3224	Norge	Erindringsmønt 50 krone 1978 (3), Sieg 78	0	150
3225	Danmark	Christian II, 1513–1523, sølvgylden u. år, G 44, nyere støbt kopi af det omdiskuterede stykke i Paris, 14,49 g. Mærket KOPI i randen. (Sømod 26)	0	400
3226	Danmark	1 øre 1948	01-0	30
3227	Danmark	2 øre 1941	01-0	25
3228	Danmark	10 øre 1874	1	15
3229	Danmark	25 øre 1907	01	70
3230	Danmark	1/2 krone 1940	01	50
3231	Danmark	1 krone 1959	01-0	70
3232	Danmark	Årgangssæt 1972 i kapsler + ca. 90 tomme kapsler i forskellige størrelser	0	10
3233	Grønland	Ivigtut, kryolith, 2 krone 1922	1	200

3234	Færøerne	Fuglefjord (1929-33) 2 krone, Sieg 3.9.	1+-01	100
3235	Danmark	5 øre 1918 og 1919j	vk.	25
3236	Letland og England	10, 20 og 50 santimu 1922, KM 4, 5 og 6 og Crown 1965, KM 910, i alt 4 stk.	vk.	20
3237	Danmark	100 krone 2008 Sirius, Ag, i æske, Sieg 2 A	0	120
3238	Danmark	500 krone 2012 40 års reg. jub. i blå æske, Sieg 36	0	500
3239	Danmark	Fr.3, søsling 1651, H 127, irplet adv.	1-1+	75
3240	Danmark	Chr.5, skilling 1686, H 85 og 8 skilling 1695, H 113	1-	50
3241	Danmark	Fr.4, 4 skilling 1728, H 52	1/1-	30
3242	Slesvig	1/16 rigsdaler 1623, Sieg 7.3, 6 schilling 1724, Sieg 8	vk.	50
3243	Danmark	1 øre 1874 (1), 1917 (1-1+), 1927N, 1946	vk.	50
3244	Danmark	5 øre 1904 (1-1+), 1918 (1/1-), 1927N (1-)	vk.	120
3245	Sverige	4 skilling 1849	1/1-	20
3246	Rusland	1/2 kop. 1914, 1 k. 1913, 2 k. 1914, 3 k. 1903, 5 k. 1911, 10 og 20 kopek 1915, en del pæne iblandt	vk.	25
3247	Norge	½ specie 1777 Sieg 13, NM 19	1/1-	900
3248	Norge	1 skilling 1816, Sieg 1, NM 2	1/1-	100
3249	Norge	25 øre 1923 med hul, Si.38, NM 90	1	75
3250	Rusland	1 rubel 1898, 1899, 1899, 19,9 g ag 0.900, 3 stk., i alt 53,7 g finsølv, Y. 59.3	1	100
3251	Australien	5 stk. 5 dollars 2006 a` 1/25 OZ AU = 6,22 g. finhed 0.999 i æske fra the Perth Mint	Proof	1.500
3252	Frankrig	10 Francs 1966, ag 25 g 0.900, KM 932	01	75
3253	Medalje	Dybbølmedaljen 1945, NN24, oplag 500 stk.	0	400
3254	Danmark	10 øre 1911	0/S	500
3255	Danmark	10 øre 1923	1+-01	4.000
3256	Danmark	Speciedaler 1840, H3A	1-1+	800
3257	Danmark	1 krone 1954	0	150
3258	Danmark	10 øre 1903	01	50
3259	Danmark	10 øre 1944	0	200
3260	Danmark	2 krone 1924	1-1-	300

3261	Danmark	25 øre 1894	01	300	
3262	Danmark	25 øre 1947	0	75	
3263	Danmark	5 kr. 1960, 1968 og 69	0-01	15	
3264	Danmark	10 øre 1960, medaljeprægskarakter	0	50	
3265	Tyskland	Komplet Møntsæt 1976D, F, G og J, i alt 4 sæt (4 x 10,68 DM)	Unc.	75	
3266	Tyskland	Komplet Møntsæt 1977D, F, G og J, i alt 4 sæt (4 x 10,68 DM)	Unc.	75	
3267	Danmark	Frimærkepenge, 41 stk., Always, Carl Nielsen, Tempo m. fl., - dublettet i blandt.	vk.	75	
3268	Antik	Romerriget 337-350, Constans I	1	25	
3269	Danmark	Fr. 6, 16 rigsbankskilling 1816, H 30A	1	100	
3270	Danmark	Fr. 5, 24 skilling 1759, H 35A	1-1+	200	
3271	Danmark	Fr. 4, 2 skilling 1716, Glückstadt, H 59	1	25	
3272	Danmark	Fr. 3, 2 skilling 16665, H 133A	1-1+	50	
3273	Danmark	Chr. 4, 6 skilling 1629, H 140B	1	75	
3274	Danmark	Chr. 4, mark 1617, H 99C	1	350	
3275	Danmark	Chr. 3, 4 skilling 15(35), G 104, København, blanketrevne	1/1-	400	
3276	Danmark	Erik Menved 1286-1319, MB 345, Roskilde	1	75	
3277	Danmark	Erik Menved, Roskilde, 1286 - 1319, MB 352?	1-1-	25	
3278	Danmark	25 øre 1933	1	25	
3279	Danmark	Chr. 9, 2 rigsdaler 1863, H 3, pudset	1-1+	750	
3280		Danmark. F.N.-hjælpen 2 kroner til vaccination af børn eller unge i Europas tuberkulosehærgede områder		50	
3281		Danmark. Samlermærker, Danske Mænd, Niels Ebbesøn, blok m/seks styk.		300	
3282	Danmark	Guld, DKM 1000 kr. 2008, Sirius	0	2.000	

MØNTER og SEDLER

Medaljer - Ordner - Oldsager - Fossiler - Antikker

KØBES og SÆLGES

Åben tirsdag til fredag kl. 11-17.30
Lukket mandag og lørdag

HAFNIA COINS

Finn Rasmussen

Gl. Kongevej 172 DK 1850 Frederiksberg C
Tlf. *45 – 33 21 71 27

www.hafniacoins.dk hafniacoins@gmail.com

BESTYRELSEN

Formand: Steen Jakobsen, 40 46 44 19: e-mail: formand@anf-mont.dk

Næstformand: Finn H. Meier,30 57 19 05

Kasserer: Steffen Nygaard,.....30 26 65 20: e-mail: kasserer@anf-mont.dk

Sekretær John Jørgensen, 28 52 55 33 email:
johnjorgensen70@gmail.com

Best.medl.: Jørgen Frederiksen,..... 22 53 49 76: e-mail: jaf@ds9.dk

Redaktør: Martin W. Jensen, 31 54 95 83: e-mail: kryhlmj@hotmail.com

INFORMATION

Foreningens møder afholdes i Foreningscentret Amager Landevej 71, 2770 Kastrup
Møderne begynder kl. 18.00 - Eftersyn kl. 18.00-19.00 - Auktion ca. kl. 19.10.

Auktionsmateriale indleveres til et medlem af auktionsudvalget, som består af Steffen Nygaard, Jørn Rasmussen, Kim Jacobsen og Steen Jakobsen. I auktionsgebyr svares der af sælger 3 % eller min kr. 3,- og maksimalt kr. 50,- af hammerslagsbeløbet. Købere på foreningens auktioner betaler intet gebyr.

Brevbud til foreningens auktioner sendes via hjemmesiden. Alternativt pr. brev eller e-mail, så det er Steffen Nygaard i hænde senest kl. 10 på mødedagen.

Kontingent for 2021-22 andrager kr. 100,- (juniorer kr. 20,-) og skal iht. foreningens vedtægter være indbetalt senest den 1. september. Medlemmer som har betalt fuld kontingent i 2020/21 er kontingentfri i 2021/22. Kun medlemmer, som har indbetalt kontingent rettidigt, kan deltage i foreningens møder og auktioner. Kontingentet indbetales via netbank: **Nordea reg. nr. 2279 kontonummer 6896 655 173, eller via mobilpay 30 26 65 20 – HUSK AT SKRIVE MEDLEMSNUMMER.**

Hjemmeside: www.anf-mont.dk

MØDEKALENDER

2022
24. marts
7. & 21. april
5. maj